

NLKOMPAS

PARTIJPROGRAMMA

◆ Kernboodschap

Nederland is zijn identiteit aan het verliezen. Tolerantie is verworden tot een politiek verdienmodel, rechtvaardigheid heeft plaatsgemaakt voor regeltjesfetisjisme, en onze normen en waarden worden dag in dag uit ondermijnd. Politici gebruiken 'tolerantie' niet uit overtuiging, maar als marketingmiddel. NLKompas staat voor het herstel van redelijkheid, verantwoordelijkheid en nationale eigenheid. Voor iedereen die gelooft in fatsoen, gelijkwaardigheid en gezond verstand.

◆ 1. Herstel van Normen & Waarden

Onze samenleving functioneerde ooit op basis van het redelijkheidprincipe. Tegenwoordig wordt elke situatie langs de rigide meetlat van regels gelegd. Het resultaat is een samenleving waar onmenselijkheid gelegitimeerd wordt onder het mom van "de wet is de wet".

NLKompas wil:

- De oprichting van een **Raad voor Nederlandse Normen en Waarden**, dat maatschappelijke conflicten beoordeelt buiten puur juridische kaders.
 - Herinvoering van het **redelijkheidprincipe**: de mogelijkheid om omstandigheden en gezond verstand mee te wegen in de rechtspraak.
 - Invoering van een **maatschappelijke fatsoenswet**, waarmee immoreel of ontwrichtend gedrag aangepakt kan worden als het de samenleving schaadt — ook als het formeel niet strafbaar is.
-

◆ 2. Eerlijke regels voor iedereen

Nederlanders moeten zich houden aan regels. Nieuwkomers ook. Er mag geen sprake zijn van uitzonderingsposities op basis van religie of culturele achtergrond. Tolerantie houdt op waar gelijke behandeling in het gedrang komt.

NLKompas wil:

- Dat **gelijkheidsbeginsel** wordt gehandhaafd: wie hier woont, valt onder dezelfde regels — ongeacht afkomst of geloof.
 - Een verbod op religieuze uitzonderingen op kledingvoorschriften of slachtnormen in publieke ruimtes.
 - Een verbod op scholen die zich richten op slechts één etnische of religieuze groep.
 - Een inburgeringsbeleid waarin **culturele integratie** centraal staat, niet alleen taal.
 - Asiel wordt alleen verleend aan mensen uit **onveilige gebieden**, niet uit veilige landen of veilige regio's binnen conflictgebieden.
-

◆ 3. Vrijheid van meningsuiting mét verantwoordelijkheid

Vrijheid van meningsuiting is geen vrijbrief voor ontwrichting, haat of provocatie. Demonstraties die bewust choqueren of confronteren op momenten van nationale of religieuze betekenis, moeten worden beperkt.

NLKompas wil:

- Een verbod op demonstraties bij herdenkingen, kerken of andere plekken waar ze kunnen escaleren.
 - Verstoring van nationale plechtigheden zoals 4 mei strafbaar maken.
 - Juridische bescherming van nationale symbolen zoals de vlag, het volkslied en feestdagen.
 - Dat **antisemitisme** net zo hard wordt aangepakt als elke andere vorm van haat.
-

◆ 4. Bescherming van hulpverleners en “helden”

Wie zich inzet voor anderen, verdient bescherming. Of het nu om een agent, arts of een burger gaat die iemand helpt bij een ongeluk. Tegenwerking van hulpverlening is ontoelaatbaar.

NLKompas wil:

- Een wettelijk beschermde status voor hulpverleners.
 - Dat burgers die hulp verlenen in noodsituaties tijdelijk dezelfde bescherming krijgen.
 - Dat geweld of tegenwerking tegen hulpverleners zwaarder wordt bestraft.
 - Een apart misdrijf voor het hinderen van hulpverlening, met hoge minimumstraffen.
-

◆ 5. Jeugd en digitale weerbaarheid

Kinderen zijn niet weerbaar tegen algoritmes, desinformatie en sociale druk. Platformen zoals TikTok en YouTube profiteren daar schaamteloos van.

NLKompas wil:

- Een minimale leeftijd van 14 jaar voor zelfstandig gebruik van social media.
 - Verplichte lessen in digitale weerbaarheid op school.
 - Een verbod op het targeten van kinderen via algoritmes en gesponsorde content.
-

◆ 6. Rechtspraak met gezond verstand

We zijn doorgeschoten in regels en uitzonderingen, terwijl moreel besef nauwelijks meer telt. Dat moet anders.

NLKompas wil:

- Dat ernstige gewelds- en zedendelicten automatisch leiden tot **beperkte rechten in detentie** (geen recht op comfortklachten).
 - Invoering van een **moreel schuldprincipe**: als iemand aantoonbaar schade veroorzaakt met leugens, manipulatie of stelselmatige ondermijning van het publieke vertrouwen, dan kan hij of zij vervolgd worden — ook als het formeel ‘mag’.
 - Zwaardere straffen voor uitkerings- of toeslagfraude waarbij sprake is van opzet of misleiding.
-

◆ 7. Buitenland, defensie en soevereiniteit

Nederland moet soeverein blijven en zelf kunnen beslissen over wetgeving, technologie en veiligheid. Dat betekent duidelijke grenzen aan wat uit Brussel komt én investering in onze eigen verdediging.

NLKompas wil:

- In de EU blijven, maar met **minder macht voor Brussel**. Geen blind overnemen van regels die Nederland schaden.
 - NAVO-lidmaatschap behouden.
 - Verhoging van de defensiebegroting van 2% naar **minimaal 5% van het BBP**.
 - Oprichting van een eigen Nederlandse wapenindustrie (werkgelegenheid en onafhankelijkheid).
 - Een landelijke norm voor IT- en beveiligingsapparatuur: **geen Chinese routers of camera's** bij overheid, scholen of gemeenten.
 - Economische sancties tegen landen die andere soevereine landen binnenvallen.
 - Herinvoering van dienstplicht (lichte variant), of aantrekkelijker maken van het beroep beroepsmilitair.
-

◆ 8. Klimaat en Energie

De energietransitie moet niet gedreven worden door symboolpolitiek of ideologie, maar door wat werkt. We maken nu keuzes die onze natuur en ons net kapotmaken, terwijl bewezen oplossingen genegeerd worden.

NLKompas wil:

- Volle inzet op **kernenergie**: uitbreiding met nieuwe centrales en subsidie op kernfusie-onderzoek. Tijdelijke heropening Groninger gasvelden tijdens transitie periode.
 - Stop op uitbreiding van windmolenparken op land en zee.
 - Beperken van zonnepanelen op woonhuizen zolang het net overbelast is.
 - Meer subsidie voor zonne-energie op industriële daken en slimme opslag.
 - Energiebeleid moet rationeel, betaalbaar en landschapsvriendelijk zijn.
-

◆ 9. Economie, bedrijven en belastingen

Nederland moet aantrekkelijk zijn voor werkenden, ondernemers én bedrijven die hier geworteld zijn. Te vaak vertrekt wat waardevol is, terwijl bureaucratie groeit.

NLKompas wil:

- Behoud van het huidige btw-stelsel, met een nieuw **0%-tarief voor boeken en tijdschriften**.
 - Maximaal €200 per maand mogen bijverdienen zonder verlies van uitkering.
 - Strengere controle op kindgebonden budget en kinderbijslag: alleen bij feitelijk verblijf van kinderen in Nederland.
 - Hoge boetes bij fraude met toeslagen of fictieve kinderen.
 - Belastingvoordelen voor kleine bedrijven (<4 werknemers).
 - Specifieke regelingen voor zzp'ers.
 - Actief behoud van **Nederlandse strategische bedrijven** zoals ASML.
 - Verlaging van **ontwikkelingshulp naar het gemiddelde EU-niveau**.
-

◆ 10. Zorg, onderwijs en overheid

Goede zorg en goed onderwijs vormen de ruggengraat van ons land. En een overheid moet eerlijk, eenvoudig en menselijk zijn — niet vijandig of bureaucratisch.

NLKompas wil:

- Zorg aantrekkelijker maken met betere beloning en lagere instap voor opleidingen.
- Inkomensafhankelijk eigen risico. Marktwerving blijft, maar met controle.
- Terug naar bewezen lesmethodes: geen didactische experimenten ten koste van basiskennis.

- Verplicht burgerschapsonderwijs op basisschool en brugklas.
 - Hogere salarissen voor docenten. Aanpak lerarentekort.
 - Overheid die **minder stroperig, kleiner en menselijker** wordt.
 - Redelijkheid bij de uitvoering van beleid centraal stellen — van belastingdienst tot bijstand.
-

Slotverklaring

Wij zijn geen partij van haat, uitsluiting of angst. Wij zijn een partij van gezond verstand, rechtvaardigheid, wederzijds respect en liefde voor Nederland. Wij zijn niet tegen buitenlanders. Wij zijn vóór Nederland.

1. Herstel van Normen & Waarden

Nederland is een land dat groot is geworden door redelijkheid, fatsoen en gemeenschapszin. Maar in de afgelopen decennia is er een fundamentele verschuiving opgetreden: we zijn van een cultuur van gezond verstand overgegaan naar een cultuur van regeltjes. Alles moet volgens de letter van de wet. Hierdoor zijn we de menselijke maat kwijtgeraakt. NLKompas wil een samenleving waarin regels ten dienste staan van mensen — niet andersom.

Terugkeer van het Redelijkheidprincipe

Er was een tijd dat Nederland bekendstond om zijn pragmatische rechtvaardigheid. Een overtreding werd niet alleen beoordeeld op wat er zwart-op-wit stond, maar ook op wat redelijk was. Tegenwoordig lijkt dat verdwenen.

Neem het voorbeeld van een huisarts die tijdens een medisch noodgeval op een invalidenparkeerplaats parkeert en hiervoor een boete krijgt, ondanks dat hij levens probeerde te redden. Of iemand die iets kleins overtreedt uit noodzaak, maar alsnog zonder pardon wordt beboet. Dat is niet de bedoeling van rechtvaardigheid.

NLKompas stelt voor:

- De **herinvoering van het redelijkheidprincipe**, waarbij overtredingen (geen misdrijven) beoordeeld kunnen worden op redelijkheid.
- Het instellen van aparte, speciaal opgeleide afdelingen binnen o.a. het **Openbaar Ministerie, het CJIB en de kantonrechterlijke macht** die bezwaarzaken behandelen met het redelijkheidprincipe als uitgangspunt.
- Burgers moeten eenvoudig bezwaar kunnen maken op basis van redelijkheid, waarbij het menselijk belang en context meetellen.

Oprichting van een Raad voor Nederlandse Normen en Waarden

In een samenleving waar botsende belangen steeds vaker leiden tot conflicten, is er behoefte aan een instantie die het moreel kompas centraal stelt. NLKompas wil een **Raad voor Nederlandse Normen en Waarden**, dat als onafhankelijke waakhond functioneert over morele rechtvaardigheid.

Taken en samenstelling:

- Bestaat uit een **mix van juristen, ethici en gelote burgers**.
- Heeft een **adviserende functie**, maar mag in uitzonderlijke gevallen bindende aanbevelingen doen bij urgente maatschappelijke verstoringen.
- Beoordeelt maatschappelijke conflicten waarbij wetten tekortschieten of botsen met breed gedeelde waarden.

Om te voorkomen dat dit departement verandert in een morele censuurcommissie, is transparantie en roulatie van leden essentieel. Ook moet het zich beperken tot maatschappelijk gedrag dat duidelijk in strijd is met algemeen aanvaarde normen, en geen uitspraken doen over politieke overtuigingen of levensstijlen die binnen het kader van de wet vallen.

Invoering van een Maatschappelijke Fatsoenswet

Niet alles dat wettelijk is toegestaan, is ook wenselijk. Er zijn talloze voorbeelden van gedrag dat **formeel legaal maar moreel verwerpelijk** is, en dat toch ernstige schade toebrengt aan het vertrouwen in de samenleving.

Voorbeelden:

- Een man die tijdens een vermissing van twee kinderen beweerde ze gesproken te hebben, terwijl hij dat loog voor de aandacht. De kinderen bleken overleden. Zijn uitspraken vertraagden het onderzoek en gaven de familie valse hoop.
- Jongeren die knuffels stelen bij een herdenkingsplek en hun advocaat die dit verdedigt met juridische haarkloverij over eigendom.

NLKompass wil dat dit soort gedrag kan worden aangepakt met een **maatschappelijke fatsoenswet**. Deze wet stelt gedrag strafbaar dat:

- De samenleving bewust ontwricht of moreel schendt.
- Mensen moedwillig misleidt in noodsituaties.
- Uitdrukking geeft aan onfatsoenlijk gedrag dat publieke verontwaardiging veroorzaakt.

Straffen kunnen bestaan uit:

- Geldboetes of taakstraffen
- Registratie bij herhaald gedrag
- In ernstige gevallen: (korte) gevangenisstraf
- Altijd de mogelijkheid tot **herstel, educatie of morele bemiddeling**, tenzij sprake is van recidive.

Vastleggen van Nederlandse Normen en Waarden

Als we iets willen beschermen, moeten we het durven benoemen. NLKompass pleit voor het **codificeren van fundamentele Nederlandse normen en waarden**. Deze kunnen worden vastgelegd in een nationale gedragscode en gelden als referentiekader bij beleid, onderwijs en integratie.

Normen als:

- Respect voor hulpverleners en gezag
- Gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen
- Geen geweld of eerwraak binnen relaties
- Vrijheid van meningsuiting, mits het geen haat zaait
- Verantwoordelijkheid nemen voor eigen gedrag

Deze gedragscode kan worden opgesteld door een **maatschappelijke raad van vijftig**, samengesteld uit vertegenwoordigers uit alle lagen van de bevolking.

Balans tussen vrijheid en fatsoen

NLKompas kiest nadrukkelijk niet voor een betuttelende overheid. Individuele vrijheid is een kernwaarde. Maar vrijheid betekent niet dat alles moet kunnen. Het eindigt waar het fatsoen van de ander begint. Gedrag dat anderen ernstig schaadt, verdient begrenzing.

Onze uitgangspunten:

- Vrijheid is het uitgangspunt, maar fatsoen is de voorwaarde.
- Iedereen mag eigen keuzes maken, zolang die niet de vrijheid of waardigheid van anderen schendt.
- Overheidsbemoeienis mag nooit ideologisch gekleurd zijn, maar moet altijd gebaseerd zijn op breed gedragen fatsoensnormen.

Zo herstellen we het evenwicht in een samenleving die dreigt te ontsporen. Niet met drang of dwang, maar met gezond verstand en een moreel kompas.

NLKompas. Voor een Nederland dat weer normaal doet.

2. Eerlijke regels voor iedereen

Nederland is gebouwd op het fundament van gelijkheid voor de wet. In principe zou het niet uit moeten maken waar iemand vandaan komt, wat iemands achtergrond is of welk geloof iemand aanhangt: voor de wet en in de praktijk moet iedereen gelijk zijn. Toch is dat al geruime tijd niet meer de realiteit. Wat begonnen is als tolerantie, is in veel gevallen doorgeslagen naar uitzonderingsposities voor specifieke groepen. En dat tast niet alleen het vertrouwen in de overheid aan, maar ook het fundament van onze samenleving.

Gelijkheidsbeginsel opnieuw vastleggen

NLKompas vindt dat het **gelijkheidsbeginsel opnieuw expliciet wettelijk moet worden vastgelegd**. Niet in ambigue termen, maar duidelijk: wat voor de één geldt, geldt voor iedereen.

Vandaag de dag zien we dat sommige groepen in de samenleving voorrang krijgen op sociale huurwoningen, onder het mom van "statushouders". Of dat mensen met een religieuze achtergrond vrijgesteld worden van bepaalde regels die voor anderen onverminderd gelden. Denk aan gezichtsbedekkende kleding in publieke ruimtes, religieuze uitingen bij politie of in publieke functies, of het verkrijgen van een uitkering zonder enige beheersing van de Nederlandse taal.

NLKompas wil daarom:

- Een nieuwe **wet op gelijke behandeling**, waarin wordt vastgelegd dat *gelijke regels voor iedereen* gelden, zonder uitzonderingen op basis van geloof, cultuur of afkomst.
- Beleid dat voorkomt dat religieuze symboliek een rol speelt in publieke functies als politie, rechtspraak of hulpverlening.
- Afschaffing van regelingen die op grond van afkomst of status zorgen voor **positieve discriminatie** ten koste van andere burgers.

Grenzen aan religieuze uitzonderingen

Religieuze vrijheid is een fundamenteel recht, maar geen vrijbrief voor gedrag dat indruist tegen de kernwaarden van onze samenleving. NLKompas vindt dat religieuze overtuigingen moeten worden gerespecteerd, zolang ze **anderen niet benadelen** of **de samenleving niet ondermijnen**.

Concreet betekent dit:

- Verbod op religieuze kledingvoorschriften in publieke functies waarin neutraliteit vereist is (zoals politie, onderwijs en rechtspraak).
- Geen erkenning van religieuze slachtmethodes die in strijd zijn met dierenwelzijnsnormen.
- Actieve sluiting van moskeeën of gebedshuizen die haatdragende boodschappen verspreiden, zoals anti-westerse of antisemitische preken.

Nederland is een westerse democratie waarin **haat en onderdrukking** geen plaats hebben, ongeacht de bron of religieuze rechtvaardiging.

Onderwijs moet verenigen, niet verdelen

Een samenleving bouw je op school. Daarom vindt NLKompass dat onderwijs een **gemeenschappelijke basis** moet bieden. Scholen die uitsluitend gericht zijn op één religieuze of etnische groep, versterken segregatie en verhinderen integratie. Kinderen groeien op zonder contact met andere culturen, met mogelijk een eenzijdige blik op de samenleving.

NLKompass wil:

- Geen nieuwe scholen toestaan die zich richten op slechts één religie of bevolkingsgroep.
- Bestaande religieuze of culturele scholen strenger toetsen op naleving van **fundamentele Nederlandse waarden**, zoals gelijkheid van mannen en vrouwen, respect voor andersdenkenden en vrijheid van meningsuiting.
- Verplichte lessen over **Nederlandse geschiedenis, normen en waarden** op alle scholen.

Religie mag nooit de basis zijn voor segregatie of het ondermijnen van democratische waarden.

Inburgering als culturele integratie

NLKompass vindt dat **inburgering meer moet zijn dan een taalcursus**. Iemand die in Nederland wil wonen, moet niet alleen de taal spreken, maar ook de normen en waarden van onze samenleving onderschrijven en respecteren.

Daarom wil NLKompass:

- Een verplicht inburgeringstraject dat ook culturele integratie omvat: kennis van wetgeving, gelijkheidsbeginsel, rechtsstaat en fatsoensnormen.
- Toetsing op gedragsintegratie: mensen moeten aantonen dat ze meedoen aan de samenleving en zich ernaar gedragen.
- Een duidelijk onderscheid tussen mensen die integratie omarmen en zij die dat bewust weigeren. In het laatste geval moeten verblijfsrechten kunnen worden ingetrokken.

Strenger en realistischer asielbeleid

Het Nederlandse asielbeleid is op dit moment te ruimhartig en onvoldoende gericht op realisme en draagkracht. Asiel wordt vrijwel automatisch toegekend aan mensen uit conflictgebieden, zonder gedetailleerde toetsing of zij daadwerkelijk in gevaar zijn. Tegelijkertijd zijn we niet in staat om mensen terug te sturen naar landen die hen weigeren terug te nemen.

NLKompass wil:

- Asiel verlenen uitsluitend aan mensen uit **objectief onveilige gebieden**, niet aan mensen uit veilige landen of veilige regio's binnen conflictgebieden.
- Economische migranten niet langer behandelen als vluchtelingen.
- Sancties opleggen aan landen die hun eigen onderdanen niet willen terugnemen.

- Personen die niet uitgezet kunnen worden, een **tijdelijke status zonder rechten op sociale voorzieningen** geven, en onder toezicht houden.
- Vastleggen dat Nederland **niet oneindig opneembaar is**: met ruim 500 inwoners per km² behoort Nederland tot de drukst bevolkte landen ter wereld. Vol is vol.

Tot slot

Echte gelijkheid begint bij gelijke regels. NLKompass kiest niet voor uitsluiting, maar voor duidelijkheid. Iedereen die zich aanpast en meedoet, is welkom. Maar we maken geen uitzonderingen meer onder het mom van tolerantie. Die houding heeft Nederland kwetsbaar gemaakt voor misbruik, verdeeldheid en normvervalsing.

NLKompas. Omdat gelijke behandeling niet betekent: uitzonderingen maken.

3. Vrijheid van meningsuiting mét verantwoordelijkheid

Vrijheid van meningsuiting is een fundamenteel recht binnen een democratische samenleving. Het stelt burgers in staat om hun overtuigingen, zorgen en ideeën te uiten. Maar dit recht is niet onbeperkt. Vrijheid van meningsuiting verliest zijn morele waarde wanneer het misbruikt wordt voor het zaaien van haat, het bewust provoceren van kwetsbare groepen of het verstoren van belangrijke nationale momenten.

Demonstraties en de grenzen van tolerantie

Nederland is het land van het vrije woord en het demonstratierecht. Maar ook deze vrijheden moeten gebalanceerd worden met de belangen van orde, veiligheid en wederzijds respect. Demonstraties die andere burgers doelbewust provoceren, hinderen of zelfs traumatiseren, horen niet thuis in een volwassen democratie.

Voorbeelden van ontspoorde demonstraties:

- Op 10 maart 2024 werd tijdens de opening van het Holocaustmuseum in Amsterdam een pro-Palestinademonstratie gehouden, waarbij bezoekers van het museum werden uitgescholden en lastiggevallen. Er werd niet ingegrepen, ondanks het kwetsende en opruiende karakter van de betoging.
- Extinction Rebellion blokkeert met regelmaat drukke snelwegen, met alle maatschappelijke ontregeling en gevaarlijke situaties van dien.
- "Kick Out Zwarte Piet" organiseert demonstraties bij sinterklaasintochten, waarbij jonge kinderen worden geconfronteerd met felle protesten en een beklemmende sfeer.

NLKompas wil daarom:

- Een verbod op demonstraties bij herdenkingen, scholen, kerken, ziekenhuizen of andere plekken waar confrontatie of escalatie te verwachten is.
- Verplichte afstandsgrenzen tot kwetsbare doelgroepen of gevoelige locaties.
- Verplichte vergunning en toetsing op risico, boodschap en locatie door lokale overheden, met mogelijkheid tot verbod.
- Strafbaarstelling van deelname aan ongeoorloofde demonstraties met geldboete, gebiedsverbod en bij recidive: (voorwaardelijke) gevangenisstraf.

Demonstreren blijft een recht, maar nooit ten koste van anderen.

Nationale plechtigheden zijn heilig

Nationale momenten zoals de Dodenherdenking op 4 mei, Koningsdag en sinterklaasintochten zijn meer dan tradities. Ze symboliseren respect voor het verleden, verbondenheid in het heden, en hoop voor de toekomst. Wie deze momenten bewust verstoort, tast de nationale identiteit aan.

NLKompas wil:

- Verstoring van 4 mei, Koningsdag, nationale herdenkingen of volksvieringen strafbaar stellen.

- Minimale straffen van geldboete én (voorwaardelijke) celstraf bij eerste overtreding; hogere straffen bij recidive.
- Gebiedsverboden opleggen aan bekende versturende activisten rondom deze evenementen.

Aanpassingen in tradities zijn bespreekbaar, maar niet onder dreiging of intimidatie. Dat "Piet" is veranderd in "Roetveegpiet" is geen toegeving aan activisten, maar een keuze vanuit redelijkheid om elke twijfel over racistische bedoelingen weg te nemen. Niet meer, niet minder.

Bescherming van nationale symbolen

De vlag, het volkslied en nationale feestdagen zijn geen willekeurige objecten of liederen. Ze vertegenwoordigen onze gedeelde cultuur, waarden en geschiedenis. Hun bespotting is een aanval op de Nederlandse identiteit.

Daarom wil NLKompas:

- Vlagverbranding, het bespottelijk herschrijven van het volkslied en het beledigen van nationale symbolen strafbaar maken.
- Hoge geldboetes of celstraffen bij opzettelijke belediging van deze symbolen.
- Bij **niet-geboren Nederlanders** kan het beledigen van nationale symbolen leiden tot verlies van het Nederlanderschap en terugkeer naar het land van herkomst of dat van hun ouders.
- Geboren Nederlanders riskeren geldboetes en celstraf.

Geboren Nederlander: iemand die in Nederland is geboren, en waarvan ook beide ouders in Nederland zijn geboren.

Niet-geboren Nederlander: persoon met een Nederlands paspoort, maar waarbij minstens één ouder buiten Nederland is geboren.

Onze cultuur en nationale symbolen verdienen actieve bescherming. Wie zich hier structureel tegen verzet, hoort niet in Nederland thuis.

Antisemitisme is haat, geen mening

In de afgelopen jaren is het antisemitisme in Nederland verontrustend toegenomen. Joodse instellingen worden bedreigd, uitgescholden of gevandaliseerd. De overheid treedt te mild op. Vaak worden haatdragende leuzen vergoelijkt onder het mom van meningsuiting of demonstratierecht.

NLKompas vindt dat:

- Antisemitisme expliciet gelijkgesteld moet worden aan racisme, en even zwaar bestraft.
- Gebedshuizen die haat tegen joden prediken, per direct gesloten moeten worden.
- De nationale politie speciale eenheden moet oprichten voor bescherming van joodse instellingen.

- Bij herhaalde antisemitische uitingen door **niet-geboren Nederlanders** moet het Nederlanderschap kunnen worden ingetrokken.

Het huidige probleem is niet het gebrek aan wetgeving, maar de **gebrekkige handhaving**. Haatgroepen voelen zich onaantastbaar, gebruiken het slachtofferschap als schild, en misbruiken de traagheid van het systeem. Dat moet stoppen.

Tot slot

Vrijheid van meningsuiting is waardevol. Maar net zoals elke vrijheid, komt zij met verantwoordelijkheid. Wie zijn mening gebruikt om anderen te beschadigen, om haat te verspreiden of de samenleving te ontwrichten, moet stevig worden aangepakt. NLKompass kiest voor vrijheid met grenzen. Niet om te onderdrukken, maar om te beschermen.

NLKompas. Omdat vrijheid pas iets waard is, als het niet ten koste van anderen gaat.

4. Bescherming van hulpverleners en “helden”

Onze samenleving draait op mensen die het verschil maken in moeilijke momenten — artsen, politieagenten, brandweerlieden, ambulancepersoneel, maar ook burgers die spontaan in actie komen om een ander te helpen. Zij verdienen niet alleen waardering, maar ook wettelijke bescherming. NLKompas wil dat wie hulp verleent, beschermd wordt — niet aangevallen, bespuugd of gefrustreerd in zijn taak. Helaas zien we dat dit in toenemende mate wél gebeurt.

Wettelijke beschermde status voor hulpverleners

Een hulpverlener is volgens NLKompas iedere persoon die zich op enig moment bezighoudt met het verlenen van hulp aan een ander. Dit kan hulp zijn bij een medisch noodgeval, het beschermen van iemand tegen geweld, het verzorgen van eerste hulp bij ongelukken, of het optreden bij een dreigende situatie. NLKompas stelt dat:

- **Professionele hulpverleners** (zoals politieagenten, ambulancepersoneel, artsen, brandweer, etc.) **altijd** onder deze beschermde status vallen, ook buiten werktijd. Hun uniform of professionele hoedanigheid is voldoende.
- **Burgers** die in een noodsituatie ingrijpen of hulp bieden, krijgen **tijdelijk dezelfde bescherming**. Zij worden juridisch beschouwd als hulpverleners vanaf het moment dat zij hulp verlenen — actief of passief.
- **Misbruik** van deze status (bijvoorbeeld door zich voor te doen als hulpverlener met kwade bedoelingen) wordt streng bestraft.

Het is NLKompas's overtuiging dat iedereen die probeert te helpen in een noodsituatie — of dit nu een vechtpartij is, een aanrijding of een medische calamiteit — recht heeft op bescherming door de wet. Als zo'n persoon wordt aangevallen of beledigd, moet dat niet gezien worden als een gewoon geweldsincident, maar als een **aanval op de maatschappij zelf**.

Zwaardere straffen voor tegenwerking

Tegenwerking van hulpverlening komt steeds vaker voor. Ambulancebroeders worden belaagd, agenten bekogeld met vuurwerk, burgers die ingrijpen bij geweld worden mishandeld of geïntimideerd. NLKompas wil dat hier stevig tegen wordt opgetreden:

- Geweld, belediging of tegenwerking van hulpverleners moet **automatisch leiden tot hogere straffen** dan wanneer het gaat om gewone interpersoonlijke conflicten.
- **Tegenwerking** wordt gedefinieerd als elke handeling die hulpverlening belemmert: fysiek hinderen, instructies negeren, hulpverleners filmen terwijl ze aan het werk zijn, of verbaal lastigvallen.
- Een apart misdrijf genaamd "**hinderen van hulpverlening**" moet worden ingevoerd, met:
 - een **minimale taakstraf**,
 - **geldboetes**, en
 - (**voorwaardelijke**) **celstraf** — afhankelijk van ernst en recidive.

Waarom dit belangrijk is

De bescherming van hulpverleners is niet slechts symbolisch. Het is een basisvoorwaarde voor een goed functionerende maatschappij. Hulpverleners redden levens en waarborgen de veiligheid van burgers. Als we hen niet beschermen, laten we toe dat de chaos het overneemt. Bovendien leidt het niet aanpakken van dit gedrag tot groeiende maatschappelijke onvrede:

- De rechtvaardigheidsbeleving wordt ernstig aangetast als mensen die hulpverleners hinderen vrijuit gaan, terwijl een brave burger wel een boete krijgt voor een kleine verkeersovertreding.
- Angst onder hulpverleners of burgers om in te grijpen neemt toe, wat levens kan kosten.

Kortom: wie zich inzet voor de samenleving verdient bescherming. NLKompass wil die bescherming wettelijk verankeren, hard handhaven, en uitdragen als een norm: **in Nederland laten we onze hulpverleners niet in de steek.**

5. Jeugd en digitale weerbaarheid

Kinderen groeien op in een digitale wereld waarin informatie niet alleen overvloedig is, maar vaak ook misleidend, commercieel gestuurd of schadelijk. Ze worden overspoeld met beelden, meningen en gedragingen die hen op jonge leeftijd vormen. Waar vroeger televisieprogramma's nog een zekere mate van redactionele controle en educatieve verantwoordelijkheid kenden, zijn kinderen vandaag overgeleverd aan de willekeur van algoritmes, influencers en platforms die winst maken op hun kwetsbaarheid. NLKompas wil deze trend keren.

Een minimale leeftijd van 14 jaar voor zelfstandig gebruik van social media

Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat de hersenen van kinderen tussen 10 en 14 jaar extra vormbaar én kwetsbaar zijn. Wat kinderen in deze periode aan prikkels binnenkrijgen, bepaalt voor een groot deel hun denken en gedrag op latere leeftijd. Blootstelling aan misinformatie, oppervlakkige prikkels of schadelijke overtuigingen kan op deze leeftijd diepe en blijvende invloed hebben.

Daarom wil NLKompas dat het zelfstandig gebruik van social media verboden wordt tot een leeftijd van 14 jaar. Ouders mogen kinderen jonger dan 14 jaar uiteraard begeleiden, maar zelfstandige toegang tot social media moet worden geblokkeerd. Hiervoor moet de verantwoordelijkheid in eerste instantie liggen bij aanbieders van smartphones: als een toestel op naam staat van een kind onder de 14, moeten social media apps automatisch worden geblokkeerd. De uiteindelijke handhaving ligt bij de ouders, maar platformen mogen hierin niet langer een faciliterende of ontduikende rol spelen.

Daarnaast moet educatieve televisie een herwaardering krijgen. Commerciële omroepen die zich richten op kinderen moeten verplicht worden om minimaal 50% van hun programmering te besteden aan educatieve inhoud. Ook animatie of entertainment mag hier onderdeel van zijn, zolang het een educatief karakter heeft.

Digitale weerbaarheid als verplicht vak op school

Kinderen moeten leren hoe de digitale wereld werkt: wat nepnieuws is, hoe algoritmes werken, hoe influencers geld verdienen en hoe online pesten psychologisch werkt. Ze moeten begrijpen dat likes en volgers geen echte status vertegenwoordigen, en dat dienstbaarheid aan de maatschappij en kritisch denken veel belangrijker zijn.

Daarom wil NLKompas verplichte lessen in digitale weerbaarheid, vanaf groep 6 in het basisonderwijs tot en met de onderbouw van de middelbare school. In deze lessen leren kinderen hoe sociale media verslavend werken, hoe hun data wordt misbruikt, hoe ze misinformatie kunnen herkennen, en dat vrijheid van meningsuiting niet betekent dat alles zomaar kan worden geloofd of gedeeld. Centraal staat het besef dat online gedrag ook offline consequenties heeft.

Verbod op het targeten van kinderen via algoritmes en gesponsorde content

Kinderen worden op social media voortdurend beïnvloed door gepersonaliseerde content en advertenties. Dit zogeheten 'targeten' – het gericht aanbieden van video's, producten of

meningen gebaseerd op kijkgedrag – is funest voor hun ontwikkeling. Het vergroot hun tunnelvisie, versterkt onzekerheid en maakt ze gevoelig voor groepsdruk.

NLKompas pleit daarom voor een wettelijk verbod op het targeten van kinderen. Dit omvat:

- Gepersonaliseerde advertenties;
- Algoritmische aanbevelingen gebaseerd op eerder gedrag;
- Influencers die producten of meningen promoten zonder duidelijke educatieve of maatschappelijke waarde.

De controle hierop moet op nationaal niveau worden ingericht, maar Nederland moet zich ook binnen de EU hard maken voor strengere regels. Platformen die deze richtlijnen niet kunnen of willen naleven, kunnen in Nederland worden geblokkeerd.

De gevaren in perspectief

Social media zijn voor veel kinderen de nieuwe Winkler Prins of National Geographic. Maar in plaats van betrouwbare informatie, krijgen ze ‘fast food voor het brein’: filmpjes van enkele seconden die vooral zijn ontworpen om aandacht te trekken en gedrag te sturen. Het gevolg is dat kinderen makkelijk worden meegezogen in samenzweringstheorieën, antisemitisme, pseudowetenschap en zelfdestructieve trends.

Kinderen idoleren influencers die vaak onjuiste of gevaarlijke informatie verspreiden. Een voorbeeld is het promoten van cosmetische producten zoals Retinol aan jonge kinderen, met alle medische gevolgen van dien. De overheid moet optreden tegen dit soort misbruik van status en invloed.

De verantwoordelijkheid ligt uiteindelijk bij drie partijen:

1. **De ouders**, die actief betrokken moeten zijn bij het digitale leven van hun kind;
2. **De platforms**, die wettelijk verplicht worden tot bescherming;
3. **De overheid**, die regels stelt, controleert en handhaaft.

De jeugd is de toekomst van Nederland. Het is onze plicht om hen mentaal, emotioneel en moreel weerbaar te maken tegen de digitale storm waarin ze zijn opgegroeid.

6. Rechtspraak met gezond verstand

De Nederlandse rechtspraak staat wereldwijd bekend als humaan en geavanceerd, maar is in de ogen van veel burgers doorgeslagen in regels, uitzonderingen en procedures. Dit leidt tot onbegrip, frustratie en een groeiend gevoel van onrechtvaardigheid. Wie bewust ernstige schade aanricht bij een ander, moet daar proportioneel en voelbaar voor worden gestraft. Tegelijkertijd moet er ruimte zijn voor nuance, redelijkheid en gezond verstand.

Ernstige gewelds- en zedendelicten: strenger én zinvoller straffen

Ernstige gewelds- en zedendelicten, zoals moord, zware mishandeling, verkrachting of kindermisbruik, zijn misdrijven die diep ingrijpen in het leven van slachtoffers en de samenleving. NLKompas vindt dat het huidige strafklimaat hierin tekortschiet. Soms lijkt een economische fraudeur zwaarder gestraft te worden dan een moordenaar. Dit ondermijnt het gevoel van rechtvaardigheid.

NLKompas wil daarom dat:

- Zowel de **minimum- als maximumstraffen** voor ernstige gewelds- en zedendelicten omhooggaan, vooral als er sprake is van opzet en blijvende schade.
- Bij dit soort delicten automatisch **rechten in detentie worden beperkt**. Dit betekent niet dat fundamentele mensenrechten worden geschonden, maar dat extra privileges vervallen. Zo mag een veroordeelde moordenaar of verkrachter niet langer eisen stellen aan privacy, celindeling of luxe voorzieningen in detentie.
- Bij een bewezen delict is het aan de justitiële instellingen om te bepalen wat goed is voor de gedetineerde, niet andersom. Dit geldt extra zwaar bij delicten tegen kinderen.

Een humane behandeling blijft belangrijk, maar de rechten van de dader mogen nooit zwaarder wegen dan de rechten van slachtoffers of de veiligheid van de samenleving.

Het moreel schuldprincipe: leugens met gevolgen mogen niet vrijblijvend zijn

Er bestaat een groeiende groep mensen die bewust onwaarheden verspreiden of maatschappelijke processen verstoren, vaak zonder juridische consequenties. Denk aan personen die zich voordoen als getuigen bij vermissingen, maar in werkelijkheid valse verhalen verkondigen puur voor aandacht. Of zelfverklaarde mediums die families van vermiste personen misleiden met verzonnen visioenen. Of burgers die doelbewust valse aangiftes doen om anderen schade toe te brengen. Dergelijk gedrag veroorzaakt grote maatschappelijke schade — emotioneel, financieel of operationeel.

NLKompas pleit voor de invoering van een **moreel schuldprincipe**:

- Wie aantoonbaar schade aanricht door leugens, misleiding of structurele ondermijning van het publieke vertrouwen, moet vervolgd kunnen worden — ook als het formeel niet expliciet strafbaar is.
- Dit geldt voor **iedereen**: ook voor journalisten, politici of influencers. Vrijheid van meningsuiting of politieke onschendbaarheid mag geen vrijbrief zijn voor karaktermoord, laster, haatzaaien of ondermijning van het publieke debat.
- Wie iets stelt, moet dat kunnen onderbouwen. Niet met meningen, maar met feiten.

- De overheid moet duidelijke grenzen stellen aan misbruik van media- of politiek platformen. Wie deze grenzen bewust overschrijdt, moet rekenen op boetes, taakstraffen, of in ernstige gevallen celstraf.

Vrijheid is waardevol, maar zonder verantwoordelijkheid verandert ze in een wapen.

Toeslag- en uitkeringsfraude: eerlijk is eerlijk

Het vertrouwen in het toeslagen- en uitkeringssysteem is kwetsbaar. Het systeem is gebouwd op solidariteit, en dat maakt het extra gevoelig voor misbruik. Wanneer mensen frauderen met bijvoorbeeld bijstand, kindgebonden budget of kinderbijslag — door opzettelijke misleiding, zoals het opgeven van fictieve kinderen in het buitenland — moet dat streng worden aangepakt.

NLKompas vindt:

- Dat **fraude met opzet** (zoals fictieve kinderen, dubbele aanvragen of structurele misleiding) moet gelden als **economisch misdrijf** en ook als zodanig vervolgd en bestraft moet worden.
- De straf mag niet alleen bestaan uit het terugbetalen van de ten onrechte ontvangen toeslag. Daarbovenop moet een **boete** komen die ontmoedigt tot herhaling.
- Bij **recidive** (herhaaldelijke fraude) kunnen toeslagen of uitkeringen tijdelijk worden verminderd of opgeschort. Eén keer vergeven is menselijk, twee keer fraude plegen is crimineel gedrag.
- Tegelijkertijd geldt ook hier het **redelijkheidsprincipe**: wie aantoonbaar een vergissing heeft gemaakt, moet niet direct worden gestraft. In dat geval kan een coulante betalingsregeling of zelfs (gedeeltelijke) kwijtschelding passend zijn. Fraude is opzet, geen vergissing.

Door rechtvaardigheid en redelijkheid te combineren, bouwen we aan een samenleving waarin mensen weer vertrouwen hebben in de rechtsstaat. Niet de regels staan centraal, maar het herstel van gezond verstand.

7. Buitenland, Defensie en Soevereiniteit

Nederland maakt deel uit van een steeds complexere wereld waarin onze onafhankelijkheid, veiligheid en culturele eigenheid onder druk staan. NLKompas staat voor een nuchter, zelfstandig buitenlandbeleid, versterking van onze verdediging en technologische zelfbeschikking — zonder naïviteit over onze internationale partners en bedreigingen.

Minder macht naar Brussel, meer zeggenschap voor Nederland

NLKompas is voor blijvend EU-lidmaatschap, maar wij willen dat de rol van de EU voornamelijk adviserend wordt. Nederland moet niet langer klakkeloos EU-beleid overnemen dat niet aansluit op onze nationale situatie. Het huidige model waarin de EU algemene regels stelt zonder nuance, werkt niet. Nederland is het dichtstbevolkte land van Europa, en mag niet verplicht worden tot opvangquota die onze draagkracht overschrijden. Vol = vol.

Wat ons betreft moet Nederland binnen de EU zelfstandig beleid kunnen voeren op essentiële terreinen zoals immigratie, asielopvang, energiebeleid en belastingregels. Als Brussel zich daar te veel mee blijft bemoeien, is heronderhandeling over bevoegdheden noodzakelijk. Wat betreft het Europees Hof van Justitie: dit Hof spreekt recht over Europees recht, en mag dus nationale wetgeving overrulen — mits we daar vrijwillig voor kiezen. Als we het Hof in Den Haag willen houden, dan hoort daar ook de erkenning van haar autoriteit bij.

Versterking van Defensie: 5% van het BBP

De dreiging van Rusland, de onzekere internationale orde en het tanende leiderschap van de Verenigde Staten als bondgenoot maken duidelijk: vrede is geen vanzelfsprekendheid meer. De NAVO-verplichting van 2% BBP is niet meer voldoende. NLKompas wil dat Nederland investeert in een robuuste krijgsmacht en streeft naar 5% van het BBP.

Waar die middelen naartoe moeten? Dat moet goed onderzocht worden, maar er is veel voor te zeggen om te kiezen voor specialisatie: een sterke luchtmacht, een moderne marine of geavanceerde luchtverdediging. Wat vaststaat is dat Nederland een significante bijdrage moet leveren aan het NAVO-bondgenootschap — niet alleen uit verplichting, maar omdat onze veiligheid daarmee staat of valt.

Een eigen Nederlandse wapenindustrie

Een structurele verhoging van de defensiebegroting kan deels worden gefinancierd door het opzetten van een eigen wapenindustrie. Nederland heeft alle ingrediënten: de technische kennis, de ervaring, de innovatiekracht (denk aan ASML), en zelfs de industriële basis. In het verleden hadden we Fokker, vandaag kunnen we opnieuw bouwen.

Het opzetten van een Nederlandse defensie-industrie betekent minder afhankelijkheid van landen als de VS of Frankrijk, en versterkt onze autonomie. Export van wapens zou uitsluitend gericht moeten zijn op NAVO-partners en andere stabiele democratieën. Dat is ethisch verantwoord én economisch verstandig. Tegelijkertijd levert het werkgelegenheid en innovatie op.

Technologische soevereiniteit: geen Chinese camera's en routers

We importeren massaal goedkopere technologische apparatuur uit landen als China zonder te weten of deze producten onze infrastructuur bespioneren. NLKompas wil een nationale norm voor veilige IT- en beveiligingsapparatuur. Gemeenten, scholen, overheidsinstellingen — ze mogen uitsluitend gebruik maken van apparatuur die goedgekeurd is door een onafhankelijke instantie zoals TNO.

De praktijk heeft al meerdere keren laten zien dat Chinese apparatuur contact maakt met verdachte IP-adressen. In een tijd waarin cyberveiligheid net zo belangrijk is als fysieke veiligheid, is dat onacceptabel. Gemeenten die reeds dergelijke apparatuur gebruiken, moeten verplicht periodiek steekproeven uitvoeren op deze systemen. Goedkoop mag nooit boven veilig staan.

Sancties tegen agressie

Landjepik mag in de 21e eeuw nooit meer normaal worden. Als een land een ander soeverein land binnenvalt — anders dan uit zelfverdediging — moeten daar automatisch economische sancties tegenover staan. Na die automatische reactie kan de sanctie in tweede instantie worden geëvalueerd op proportionaliteit en effectiviteit. Sancties mogen ook gevolgen hebben voor onze eigen economie: vrijheid en veiligheid zijn niet gratis.

Dienstplicht of specialisatie: defensie heruitvinden

NLKompas stelt voor om na te denken over een gemoderniseerde variant van de dienstplicht, of een gespecialiseerd beroepsleger. Terug naar kazernes in elke provincie is niet nodig, maar we moeten wél erkennen dat Nederland op dit moment amper een volwaardige krijgsmacht heeft.

Specialisatie is de sleutel: focus op waar we goed in kunnen worden. Dat maakt het leger niet alleen effectiever, maar ook aantrekkelijker als carrière. Het vak van militair moet herwonnen prestige krijgen, goede arbeidsvoorwaarden en maatschappelijke erkenning. Daarnaast zou een vak "Defensie en Veiligheid" op middelbare scholen jongeren kunnen betrekken bij wat het betekent om vrijheid te verdedigen. Zo worden we wakker uit de militaire winterslaap waarin Nederland decennialang verkeerde.

NLKompas staat voor een zelfstandig Nederland dat verbonden is met de wereld, maar nooit afhankelijk. Onze veiligheid, onze regels en onze technologie — die moeten weer in eigen handen komen.

8. Klimaat en Energie: realisme boven symboolpolitiek

De energietransitie is noodzakelijk, maar mag geen speelbal worden van ideologie, angstretoeriek of symboolmaatregelen. Op dit moment worden miljarden uitgegeven aan ineffectieve oplossingen die ons landschap aantasten, ons elektriciteitsnet overbelasten en onze afhankelijkheid van buitenlandse grondstoffen in stand houden. Terwijl werkelijke, bewezen alternatieven – zoals kernenergie – structureel worden genegeerd of tegengewerkt.

Nederland moet energietechnisch onafhankelijk worden. Het is hypocriet om te pleiten voor mensenrechten en tegelijk fossiele brandstoffen te blijven importeren uit landen waar mensenrechten systematisch worden geschonden. Daarom pleit NLKompas voor een koerswijziging: een rationeel, efficiënt en landschapsvriendelijk energiebeleid, gebaseerd op feiten in plaats van gevoelens.

Kernenergie biedt Nederland betrouwbare, CO₂-arme stroom — 24 uur per dag, 365 dagen per jaar. In tegenstelling tot zonne- en windenergie is kernenergie niet afhankelijk van weersomstandigheden of daglicht, en levert het veel meer energie per vierkante meter. In een dichtbevolkt land als Nederland, waar ruimte schaars is, is dat cruciaal. Dankzij nieuwe technologieën zijn kerncentrales veiliger dan ooit, en is ook de opslag van kernafval verantwoord te regelen. NLKompas is daarnaast voorstander van onderzoek naar kleine modulaire reactoren (SMR's), die sneller inzetbaar zijn en schaalvoordelen bieden.

Kernfusie is de heilige graal van energieopwekking: schoon, veilig en vrijwel onuitputtelijk. Nederland moet actief deelnemen aan internationaal kernfusieonderzoek, en onze kennisinstellingen en bedrijven hierin ondersteunen.

Windenergie op grote schaal is een mislukking. Windmolens vervuilen het landschap, brengen schade toe aan de natuur en leveren een instabiele energiestroom. NLKompas pleit voor een directe stop op de uitbreiding van windmolenparken op land én zee. Alleen kleinschalige toepassingen – zoals een enkele turbine bij een boerderij – blijven toegestaan, mits ze geen overlast veroorzaken.

Zonnepanelen op woonhuizen moeten tijdelijk aan banden worden gelegd. Het elektriciteitsnet is overbelast, en verdere uitbreiding van particuliere zonnepanelen verergert dat probleem. Ook zijn er nog veel vragen over brandveiligheid, vervuiling bij recycling, en de lange termijn gevolgen. Industriële zonne-energie verdient daarentegen wél stimulering. Grote bedrijven hebben meer flexibiliteit, snellere vervanging van installaties, en beschikken over dakoppervlak dat efficiënter benut kan worden.

Slimme opslag en netbalanceren moeten centraal staan. Voor thuisbatterijen is eerst diepgaand onderzoek nodig naar levensduur, veiligheid en milieubelasting. Daarnaast moet er een beloningssysteem komen dat mensen stimuleert om energie-intensieve apparaten zoals wasmachines, drogers en elektrische auto's op rustige momenten te gebruiken.

NLKompas stelt ook dat het tijdelijk en gecontroleerd heropenen van het Groningse gasveld overwogen moet worden als brugoplossing. Niet als structurele energievoorziening, maar als verstandige tussenmaatregel om de overgang naar kernenergie financieel en strategisch mogelijk te maken. Daarbij wordt het verleden erkend: Groningers zijn jarenlang in de steek gelaten en slecht behandeld. NLKompas wil dat eventuele hernieuwde gaswinning alleen plaatsvindt onder strikte veiligheidsvoorwaarden, met volledige openheid en met échte

compensatie voor betrokken inwoners. Denk aan nieuwe woningen, ruimhartige vergoedingen en het recht op vrijwillige verhuizing. Het Groningse gas wordt dan niet ingezet uit gemakzucht, maar uit verantwoordelijkheid: om onze energievoorziening toekomstbestendig te maken zonder nieuwe afhankelijkheden van onbetrouwbare regimes.

Klimaatbeleid moet nationaal maatwerk mogelijk maken. Europese klimaatafspraken zijn op zichzelf zinvol, maar mogen niet leiden tot uniform beleid dat geen rekening houdt met nationale omstandigheden. Nederland is klein, dichtbevolkt en kent weinig ruimte voor grootschalige ‘groene’ installaties zonder nadelige gevolgen voor natuur en leefomgeving.

NLKompas pleit daarom voor:

- **Volle inzet op kernenergie**, inclusief nieuwe centrales en onderzoek naar modulaire reactoren.
- **Stimulering van kernfusieonderzoek**, in samenwerking met andere landen.
- **Stop op uitbreiding van windmolenparken** op land én zee; alleen kleinschalige toepassing toegestaan.
- **Tijdelijke stop op zonnepanelen op woonhuizen** totdat netcapaciteit en veiligheid zijn gegarandeerd.
- **Subsidie voor zonne-energie op industriële daken**, waar het effectiever en schaalbaarder is.
- **Tijdelijk en gecontroleerd heropenen van het Groningse gasveld** als brugoplossing richting volledige kernenergievoorziening, met volledige compensatie en vrijwillige herhuisvesting voor getroffen bewoners.
- **Sturing op slimme netbelasting**, via beloningssystemen en regulering van grootverbruik op piekmomenten.
- **Beoordeling van batterijtechnologieën** op lange termijn effect en milieubelasting.
- **Flexibele uitvoering van EU-klimaatdoelen**, zodat Nederland realistische en effectieve keuzes kan maken.

NLKompas: Omdat energietransitie moet werken — niet alleen goed voelen.

9. Economie, bedrijven en belastingen

Nederland heeft een rijke geschiedenis van innovatie, ondernemerschap en economische invloed op wereldschaal. Van de uitvinding van de microscoop tot het ontstaan van multinationals zoals Philips, Shell en ASML: ons land heeft altijd vooropgelopen. Maar juist deze kracht staat onder druk. Grote bedrijven vertrekken, kleine ondernemers raken verstrikt in bureaucratie, en zelfstandigen voelen zich aan hun lot overgelaten. Tegelijkertijd vloeit er miljardenbelastinggeld naar doelen in het buitenland, terwijl er in Nederland mensen onder de armoedegrens leven.

NLKompas vindt dat het economische beleid van Nederland in de eerste plaats moet draaien om de bescherming van onze eigen economie. Dat betekent: investeren in Nederlandse bedrijven, het mkb en zelfstandigen ondersteunen, en belastingen eerlijk en stimulerend maken. Grote strategische bedrijven moeten worden gezien als nationaal erfgoed, en niet als handelswaar op de vrije markt. Tegelijkertijd moeten we het voor kleine ondernemers makkelijker maken om te ondernemen en te groeien. En voor mensen in een uitkeringssituatie moet er een stimulans komen om (weer) aan het werk te gaan — zonder dat dit direct leidt tot inkomensverlies.

Daarnaast moeten we kritisch kijken naar de verdeling van ons belastinggeld. Ontwikkelingshulp is belangrijk, maar niet belangrijker dan de bestaanszekerheid van onze eigen burgers. Zolang er tekorten zijn in zorg, onderwijs en veiligheid, moet de focus liggen op hulp binnen de landsgrenzen.

NLKompas wil daarom:

- **Behoud van het huidige btw-stelsel**, met invoering van een 0%-tarief voor boeken, tijdschriften en digitale varianten (eBooks, eMagazines). Dit als stimulans voor kennis, cultuur en leesvaardigheid, met name onder jongeren. In een tijd van desinformatie en sociale media is de terugkeer naar kwalitatieve, betrouwbare bronnen cruciaal.
- **Bijverdienen tot €200 per maand zonder verlies van uitkering**, voor mensen met een minimumvoorziening (zoals bijstand, IOAZ, WAO of AOW). Dit stimuleert arbeidsparticipatie zonder mensen in financiële onzekerheid te storten. Boven dit bedrag kan een glijdende schaal gelden, waarbij werken altijd loont.
- **Strengere controle op kindgebonden budget en kinderbijslag**, met uitkeringen alleen als kinderen feitelijk in Nederland wonen. Het systeem is nu te fraudegevoelig, met name voor situaties waarin kinderen in het buitenland verblijven of zelfs niet blijken te bestaan.
- **Hoge boetes bij fraude met toeslagen en fictieve kinderen**, als signaal dat misbruik van sociale voorzieningen onaanvaardbaar is. Dit sluit aan bij het bredere streven van NLKompas naar een eerlijke rechtsstaat waar fraude — ook aan de onderkant van de samenleving — niet wordt getolereerd.
- **Belastingvoordelen voor kleine bedrijven (minder dan 4 werknemers én beperkte omzet)**, in de vorm van lagere winstbelasting, minder administratieve lasten en eenvoudigere toegang tot gemeentelijke garanties. Kleine bedrijven vormen de ruggengraat van onze economie en verdienen ruimte om te groeien.
- **Specifieke regelingen voor zzp'ers**, gericht op het verminderen van regeldruk, het eenvoudiger maken van aangiftes en het garanderen van een eerlijk speelveld.

Zelfstandigen moeten de ruimte krijgen om te ondernemen zonder behandeld te worden als verdachte schijnconstructies.

- **Actief behoud van strategische bedrijven**, zoals ASML, Boskalis en vergelijkbare Nederlandse iconen. Dat betekent investeringen, strategische bescherming tegen buitenlandse overnames, en de eis dat minstens 51% van het bedrijf in Nederlandse handen blijft. Dit geldt niet alleen voor hightechbedrijven, maar voor alle sectoren met strategisch belang.
- **Verlaging van de ontwikkelingshulp** naar het gemiddelde niveau binnen de Europese Unie. Nederland hoeft niet de grootste betaler te zijn zolang er binnen de landsgrenzen mensen in armoede leven, zorg tekortschiet of onderwijs tekortkomt. Hulp aan het buitenland blijft belangrijk, maar mag nooit ten koste gaan van het welzijn van onze eigen burgers.

NLKompas: Omdat een sterke economie begint bij het beschermen van je eigen kracht.

10. Zorg, onderwijs en overheid

Goede zorg en goed onderwijs vormen de ruggengraat van ons land. En een overheid hoort er te zijn voor de burger, niet andersom. De afgelopen jaren zijn zorgmedewerkers onderbetaald, zijn bewezen lesmethodes ingeruild voor onduidelijke onderwijsconcepten, en is de overheid steeds verder vastgelopen in eigen regels. NLKompas wil terug naar een dienstbare overheid, degelijk onderwijs en een zorgstelsel waarin mensen centraal staan.

◆ Zorg

De zorgsector kampt met hoge werkdruk, personeelstekorten en lage salarissen. Deze problemen zijn deels het gevolg van doorgesloten marktwerking en te veel bureaucratie. NLKompas wil de zorg aantrekkelijker maken met:

- **Hogere lonen** voor zorgpersoneel.
- **Lagere werkdruk** door minder administratie en betere personeelsplanning.
- **Laagdrempelige opleidingen**, met rentevrije studieleningen voor studenten die hun opleiding afronden en terugbetalen.
- **Betere doorgroeimogelijkheden** binnen zorginstellingen.

Het **eigen risico** moet inkomensafhankelijk worden. Wie leeft op of onder het sociaal minimum betaalt geen eigen risico, en dit moet automatisch geregeld worden via de belastingdienst. Voor hogere inkomens wordt een staffel ontwikkeld. Chronisch zieken krijgen daarnaast een gunstigere regeling die eveneens inkomensafhankelijk is.

Marktwerking mag blijven bestaan, omdat het kan zorgen voor efficiëntie en innovatie, maar dan wel onder duidelijke voorwaarden:

- Minimumsalarissen worden wettelijk vastgelegd.
- Bezuinigen op personeelsbezetting of materialen wordt verboden.
- Zorgverzekeraars mogen niet uitsluitend op prijs inkopen — kwaliteit, personeelsbeleid en cliënttevredenheid moeten zwaarder wegen.
- Winst moet deels worden terug geïnvesteerd in personeel en innovatie.
- Transparantie over loonniveaus, werkdruk, klachten en verloop wordt verplicht.

◆ Onderwijs

Onderwijs moet kinderen voorbereiden op het leven — met kennis, discipline en logisch denkvermogen als fundament. NLKompas wil terug naar **bewezen lesmethodes**, weg van modieuze onderwijsvernieuwingen die ten koste gaan van basisvaardigheden.

Voorbeelden:

- **De staartdeling terug** in het rekenonderwijs.
- **Hoofdrekenen** blijft essentieel — de rekenmachine mag dit niet vervangen.
- **Spelling, grammatica en begrijpend lezen** krijgen weer de aandacht die ze verdienen.
- **Stampmethodes** zoals tafels leren blijven een belangrijke bouwsteen.

Digitale middelen zijn welkom als aanvulling, maar mogen het zelfstandig denkvermogen niet ondermijnen. De opkomst van AI onderstreept juist het belang van een stevig cognitief fundament.

Burgerschapsonderwijs wordt verplicht op basisscholen en in de brugklas. In het basisonderwijs ligt de focus op samenwerking, gedragsregels, en het besef dat ‘wij’ belangrijker is dan ‘ik’. Op de middelbare school komen daar onderwerpen bij zoals democratie, rechtsstaat, mediawijsheid en verdraagzaamheid.

Om het **lerarentekort** aan te pakken, pleit NLKompas voor:

- Hogere lonen en betere begeleiding van startende leerkrachten.
- Lagere werkdruk en minder administratieve last.
- Meer waardering en status voor het beroep van docent.
- Meer mogelijkheden voor zij-instromers.

◆ Overheid

De overheid is vastgelopen in regels, formulieren en controlemechanismen. Burgers voelen zich eerder verdachte dan cliënt. NLKompas wil terug naar een **dienstbare, redelijke en menselijke overheid**.

- **Minder regels**, minder loketten, snellere procedures.
- **Meer autonomie** voor uitvoeringsinstanties om maatwerk toe te passen.
- Invoering van een ‘**menselijke maat**’-toets bij elk beleid.
- **Kwijtschelding mogelijk maken** bij fouten van de overheid zelf.
- **Geen boetes** bij onschuldige vergissingen — alleen bij aantoonbare fraude.

De overheid moet zowel faciliterend als sturend zijn: een **dienstverlener én moreel kompas**. Instanties als de Belastingdienst, UWV en gemeenten moeten ruimte krijgen om **maatwerk en redelijkheid** toe te passen, zonder steeds te verwijzen naar een computer of protocol.

NLKompas: Omdat zorg, onderwijs en overheid er zijn voor mensen — niet andersom.